אלא לרבא קשיא. אע"ג דרבא נמי מודה דמתפיס בנדר נדר דמשמה שלימה היא מי שאמר הריני נזיר ונמנע חבירו ואמר ואני (נזיר כ:) וכן בנדרים קאמר דבקרבן הוי נדר מ"מ פריך לרבא אמאי דמפרש איסר דקרא מתפיס ורבא משני דלא קאי אאיסר דקרא: **דבי** לא נדר. פירש בקונטרס דלא גרסינן כיון דמדרבנן הוא דאסור כי נדר חייל עליה איסור בל יחל דהא א"ב הוי דאורייתא הא אמרינן לקמן (דף כה.) דנדרים חלין על דבר מצוה כדבר הרשות מיהו נראה לרבי יצחק דגרסי' ליה שפיר אע"ג דאי הוי דאורייתא נמי חייל עליה נדר מ"מ דבר אחר שאולה בו לא איקרי נדר בדבר הגדור כיון דאי לא נדר איכא עליה איסור דאורייתא ועוד דהא דנדרים חלין על דבר מצוה בביטול מצוה איירי כדתנא בפ"ב דנדרים (דף מז.) כילד אמר קונם שאיני טועל לולב שאיני מניח תפילין כדמסקינן התם בגמ' מכי ידור נדר לה' אפי' בדבר של סם חייל עליה אבל אם נדר לקיים מצוה כגון שאמר קונם שלא אוכל ביו"כ או שלא אוכל נבילות וטריפות לא חייל דאין איסור חל על איסור ולהכי איצטריך טעמא דמדרבנן ומיהו לר' יהודה בן בתירא דאיתא ליה לקמן בפירקין (דף כז. ופס) דנסבע לקיים את המצוה חייב פ"ם נדרים חלין לבטל שיחולו לקיים:

קונמות עובר משום בל יחל. בשבועה נמי עובר משום בל יחל דהכתיב (במדבר ג) לו השבע וגו' ולא יחל דברו ובפ"ב דנדרים (דף מז:) תניא בהדיא דיש בשבועה בלא יחל והכא ה"ק בקונמות ליכא אלא בל יחל גרידא:

נשים חייבות בקידוש היום דכר תורה. משמע דקידוש דאורייתא וכן משמע בהדיא ברים מי שמתו (ברכות כ:) ותימה דברים מסכת מזיר (דף ז.) אמר מיין ושכר יזיר לאסור יין מצוה כיין הרשות ופריך מאי ניהו קידושא ואבדלתא מוקבע ועומד מהר סיני הוא ומפ' ר"ת בתמיה וכי מוקבע ועומד מהר סיני הוא דאיצטריך קרא למעוטי אלמא דמדרבנן הוא דביומותא אין לפרש דאדרבה מעוט דמוקבע ועומד מהר סיני הוא איצטריך קרא לאסור דמשני התם אלא כי הא דאמר רבא שבועה שאסתה יין ואמר הריני נזיר דאיצטריך קרא דחייל עליה נזירות לפי שהוא מוקבע ועומד וי"ל דקידוש ודאי מדאורייתא אבל על היין אינו אלא מדרבנן והדאמר בערבי פסחים (דף קו.) זכרהו על היין אסמכתא בעלמא היא אי נמי אפי' הוא דרשה גמורה הא דמבדך לריך שיעטוף הייגו מדרבנן: **כל** שישנו בשמירה ישנו בזכירה. איפכא ליכא למימר דלחומרא מקשינן (יבמות מז:) ובסוף פ"ק דקדושין (לה: ופס) דרשינן לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחיתו את פאת זקנך כל שישנו בהשחתה ישנו בהקפה והכי כתי הוחיל וליתנהו בהשחתה כו' הא דדרשינן לקולא מעוט דאיפכא לא שייך למידרש דנשי ליתנהו זקן וכן דאמר בערכין (דף ג:) גבי דתניא הכל חייבין בציצית בהנים לויים וישראלים כו' ומשיך והכי בהני הוחיל ואיתנהו בלאין גבייהו לא ליחייבו התם נמי מ"מ לומר איפכא אבל בפ' אלו עוברין (פסחים דף מג: ופס) קשה דמשמע דאי לאו דאיתרבו נשים לאכילת חמץ הוה דרשינן לקולא כל שאינו בקוש לאכול מלא זיתו בבל תאכל חמץ וי"ל דהתם מעוט דאית (ג) לגמילא חמשה עשר חמשה עשר מחג הסוכות ומסוכה נשים פטורות מן הציצית וחזו לנשים ולמאי דפריש מי שאינו יכול לקיים זכור לשמור בקידוש היום דנפקא לן מזכור את יום השבת זכרהו על היין ואף ע"ג דשאר מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות, בזו חייבות דאיתקש לשמור בדיבור אחד כל שישנו בשמירה לאוי שבת ישנו בקידוש והנשים ישנו בשמירה דכל מצות לא תעשה בין שהזמן גרמא בין שלא קזמן גרמא נשים חייבות: **ה"ג אלא כשם שלוקה על שוא כו'.** להכי קאמר "אחת הן" לענין מלקות: **כלפי לייא.** כלפי היכן אתה פוטר זו היפוך היא דאילו עקר אשכחן בה לאו שיש בו מעשה כגון "לא תאכל" ואכל שעבר על שבועתו ע"י מעשה אבל אכלתי ולא אכלתי שוא לאו שאין בו מעשה הוא: **אלא אימא כשם שלוקה על אמר.** בלאו שיש בו מעשה כך לוקה על אמר אע"פ שאין בו מעשה דל"ל מלא יעקה ה' (שמות כ) כדלקמן (דף כא.) ה' הוא דלא יעקה לאבל בי"ד של מטה מלקין לאותו אם התרו בו ומנקין אותו: **פשיטא.** דהא כתיב קרא "לא יעקה ה'": **מהו דתימא כדאמר ליה רב אפא לאביי.** לקמן בשמעתין אימא לא יעקה כלל: קמ"ל

מתניתין דבי ר' ישמעאל דתנא "ואנשי רוחי" סימן לבנין ל"ג דברים דאמר ר' ישמעאל

אלא לרבא קשיא? אמר לך רבא תריץ ואימא הכי איזהו איסר נדר האמור בתורה האומר הרי עלי שלא אוכל בשר ושלא אשתה יין כיום שמת בו אביו של פלוני ואמר שמואל והוא שנדור ובא מאותו היום, מאי טעמא? אמר קרא "איש כי ידור נדר לה'" עד שידור בדבר הנדור, "כיום שמת בו אביו"-פשיטא? "כיום שנהרג בו גדליה בן אחיקם" איצטריך ליה סלקא דעתך אמינא כיון דכי לא נדר נמי אסור כי נדר נמי לא הויא עליה איסור והאי לאו מיתפיס בנדר הוא, קמ"ל, ואף ר' יוחנן סבר לה להא דרבא דכי אתא רבין א"ר יוחנן "מבטא לא אוכל לך, אסר לא אוכל לך"=שבועה כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן "אוכל", ולא אוכל"=שקר ואזהרתיה מהכא "לא תשבעו בשמי לשקר" אלא אכלתי ולא אכלתי=שוא ואזהרתיה מהכא "לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא", קונמות "בלא יחל דברו" מיתיבי שוא ושקר אחד הן מאי לאו מדשוא=לשעבר אף שקר נמי=לשעבר אלמא "נאכלתי ולא אכלתי" שוא=שקר הוא, מיתיבי אוריא הא כדאיתא והא כדאיתא אמא "דבר אחד הן" דביבור אחד נאמרו כדתניא "זכור ושמור" בדיבור אחד נאמרו מה שאין יכול (הפה) לדבר ומה שאין האוזן יכול לשמוע בשלמא בדיבור אחד נאמרו כדרב אדא בר אהבה דאמר רב אדא בר אהבה "נשים חייבות בקידוש היום דבר תורה דאמר קרא "זכור-ושמור" כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה והני נשי הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו נמי בזכירה אלא הא למאי הלכתא מיבעי ליה? אלא בנשים שלוקה על שוא כך לוקה נמי על שקר אלא אימא כשם שלוקה על שקר כך לוקה נמי על שוא פשיטא האי לאו והאי לאו דתימא כדאמר ליה *רב פפא לאביי "לא ינקה"=כלל קמ"ל

מדרבנן איסורי הרי נדור

מבטא-בדבי

מלא תשבעו בשמי לשקר

ויקרא יט

מלא תשבעו בשמי לשקר: ואזהרתיה

מלא אכלתי ולא אכלתי

מלא תשא את שם ה' אלהיך לשוא

מלא יעקה ה' כ"א

מדרבנן

מלא תשבעו בשמי לשקר: אכלתי ולא אכלתי. כל שבועה שאינה אמת קרויה שבועת שוא לשון שוא=לשון ולא כלום כמו בחבלי השוא (ישעיה ה) לשוא הכיתי את בניכם (ירמיה ב) אף כאן יצאתה מפיו לבטלה ואזהרתיה "מלא תשא" והמקרא הזה לריך להתרות בו: **קונמות ה"ז בלא יחל.** כלומר לא יחל דמשמע להבא לאו לאזהרת שבועת להבא אתא דשבועת להבא מלא תשבעו בשמי לשקר" נפיק וכי אתא מלא יחל לאזהרת נדרים אתא לאפוקי מדרבין דאמר אזהרת שבועת להבא אתא ומלא יחל מה שוא לשעבר. כגון נשבע על דבר שאי"א, שהכל יודעים שאין שבועה זו כלום: **אף שקר לשעבר.** כגון "אכלתי, ולא אכלתי" וההיא לא מיקריא שוא לפי שאין הכל מכירים בה אם אמת אם שקר ועל כרחך שבועת להבא מלא יחל דברו אבל "לא תשבעו בשמי לשקר"=שבועה לשעבר היא והי"ק לא תוציאו שבועה לשקר מפיכם: **כדרב אדא.** כלומר

מתניתין דבי ר' ישמעאל

ר"ש כו.

ברכות כו: סוגיית לא תשא לשוא ע"ז נב: הקיבוצה. פתיח בסוגיית מלא תשבעו שם הכלים ע"ז

[ברכות שם בדבי ר' אמא אבבה]

ע"ש]

[לקמן כא.]

אלא בנשים שלוקה על שוא כך לוקה נמי על שקר אלא אימא כשם שלוקה על שוא כך לוקה נמי על שקר פשיטא דתימא כדאמר ליה רב פפא לאביי "לא ינקה"=כלל קמ"ל

מכות כ: *סוגיית לא תשא לשוא ע"ז נב: הקיבוצה. פתיח בסוגיית מלא תשבעו שם הכלים ע"ז

מסורת השו"ס

ח א מיי' פ"ח מהל' שבועות הלכה ג ועיין בכ"מ: ט ב מיי' פ"ח מהל' נדרים הלכה ה: י ג מיי' פ"ח מהל' שבועות הלכה ג ועיין בכ"מ: יא ד מיי' פכ"ט מהל' שכנים עיין במ"מ הל' ח וסי"כ מהל' ע"ז הלכה ג סמג עשין כט טוש"ע א"ח סי' רעח סעיף יב: יב ה מיי' פ"ח מהל' שבועות הלכה ג: יג ו מיי' שם הל' ז:

רבינו חננאל

איזהו איסר נדר האמור בתורה הרי עלי שלא לוכל בשר ושלא לשתות יין כיום שמת בו אביו כו'. ואמר שמואל והוא שנדור ובא מאותו היום. מאי טעמא דכתיב איש כי ידור נדר לה' מדהוה ליה למכתב כי ידור וכתיב כי ידור נדר ש"מ דעד שידור בדבר הנדור. ומקשינן כיום שמת בו אביו פשיטא. דאסור לו לוכל בשר ולשתות יין דבהדיא תניא (ברכות יז: מ"ק כג:) כל זמן שמתו מוטל לפניו אסור לוכל בשר ולשתות יין. ופרקינן איירי דבעי למיתנא כיום שנהרג בו גדליה בן אחיקם. דאפילו לא נדר שלא לוכל בשר ושלא לשתות יין מצוה היא דהוא צום השביעי. מהו דתימא כי נדר נמי לא מתפיס בנדר הוא קמ"ל מעיקרא אי הוה אכיל הוה קאי באיסורא דרבנן. השתא איסורא באוריתא היא משום בל יחל דברו. תנא נמי כיום שמת בו אביו. וקיימא לן כרבא ולא עוד אלא דהא דר' יוחנן קאי כוותיה דאמר מבמא לא אוכל לך שבועה איסור לא אוכל לך שבועה: כי אתא רבין אמר ר' יוחנן אכלתי ולא אכלתי שוא ואזהרתיה מהכא לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא. אוכל ולא אוכל שקר ואזהרתיה ולא תשבעו בשמי לשקר. קינמות עובר בבל יחל דברו. ואותבינן עליה והתניא שוא ושקר אחד הוא. מאי לאו מדשוא לשעבר שקר נמי לשעבר. ופריק לא לעולם שוא לשעבר ושקר להבא. והכי קאמר שוא ושקר אחד הוא. כלומר כשם שלוקה על שקר כך לוקה על שוא. ודהי' פשיטא בתרוייהו לאו כתיב בהו. ושנינן מהו דתימא כדאמר ליה רב פפא לאביי אימא לא ינקה כלל כלומר שבועת שוא אין לה כפרה כלל. קמ"ל כדאביי דאמר ב"ד של מעלה הוא דאין מנקין אותו אבל ב"ד של מטה מלקין ומנקין אותו. אמר רב אדא בר אהבה נשים חייבות בקדוש היום דבר תורה שנאמר זכור ושמור מי שחייב בשמירה חייב בזכירה. והני נשי הואיל וחייבות בשמירה חייבות נמי בזכירה. והניא וזכור ושמור בדבור אחד נאמרו: ירושלמי שוא ושקר בדבור אחד נאמרו מה שאין הפה יכולה לומר. ולא אוזן יכולה לשמוע. וכן מחלליה מות יומת. ובינום השבת שני כבשים. וכן לא תלבש שעטנז. גדילים תעשה לך. וכן ערות אשת אחיך לא תגלה. יבמה יבא עליה. וכן לא תסור נחלה. וכל בת יורשת נחלה. כל אלה שכיחם בדבור אחד נאמרו. וכן הוא אומר אחת דבר אלהים שתים זו שמעתי. ואומרת הלא כה דברי כאש נגו:

נוטא/מבנה

אח"ר ראיתי ונמצא אין לדבריו "אכלתי, לא אכלתי" טוא - מא - טקר

ב) "אכלתי, לא אכלתי"

תשובות

נוטא/מבנה

פרושי טוא בתוייתא דקתני "טוא ושקי אחד הן"

תתס/ה כא

נוטא (פסיק"ם) נשים חייבות בקידוש היום

תת נוטא

מלקות על שבועות שקר, שבועת טוא מבנה

מלקות/מאיא קרבן פרוש"ת לשונא ר"ש הא דתתא "אחת הן"

הגהות הב"ח

(א) גמ' מה שאין הפה יכול לדבר כש"ל: (ב) רש"י ד"ה ה"ג וכו' הוא אמרינן: (ג) תוס' ד"ה כל וכו' דאית: לן למילף:

גליון השו"ס

גמ' זכור ושמור בדיבור אחד. ביקוש רמז לשה הבית מכילתא דבייל

נמי שבועה שלא אחרוש ומשני מוקבע ועומד מהר סיני. ואם איתא דאמרינן דנסבע לקיים מיירי גם בקיום ג"ת בקיום ג"ת ובלא דאיתא במסכתין דף כה ע"ב והא במכות מיירי לענין מלקות. אלא ע"כ דאמרינן מיירי רק לקיים מ"ע ובזה כאמת לרבנן בנסבע ליבר בסוכה ועבר לתייב מלקות אבל בלקיים מע"ת אינו נוגע כלל לפלוגתא דר"י ר"ש ובכן אלא דהוי כמו בכל התוס דאמרינן אין חיסור חל על איסור: ד"ה כל וכו' לימא מתני' כמ"ד כשים פטורות. קשה לי דלמאי הוצרכו להוכחה זו דתפסר לדמות דרוקה לאסוקי דאמרינן' כמ"ש הא יש לדוכיח זה מסוגיית דנכרכות דף יט ע"ב תר"י תר"ש המולה בלאים בנגדו וכו'. ועיין בתוס' שם ד"ה שב ואל"ת וכו' מה לכהן תאינו שוה בכל. מ"ל מוכח דרב ס"ל דכשים פטורות בכלאים דאל"כ גם בלאים הוי אינו שוה בכל והרי רב ס"ל בנכרכות דף יד ע"ב לא יתמיל ותם התמיל גומר הרי דס"ל דלוגים אינו חוב בגילה וא"ל כשים פטורות מלוגים ואסורות בכלאים: